

Universiteit
Leiden
The Netherlands

The 'cello' in the Low Countries : the instrument and its practical use in the 17th and 18th centuries

Tinbergen, B.E.

Citation

Tinbergen, B. E. (2018, June 13). *The 'cello' in the Low Countries : the instrument and its practical use in the 17th and 18th centuries*. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/68235>

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/68235>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Cover Page

Universiteit Leiden

The handle <http://hdl.handle.net/1887/68235> holds various files of this Leiden University dissertation.

Author: Tinbergen, B.E.

Title: The 'cello' in the Low Countries : the instrument and its practical use in the 17th and 18th centuries

Issue Date: 2018-06-13

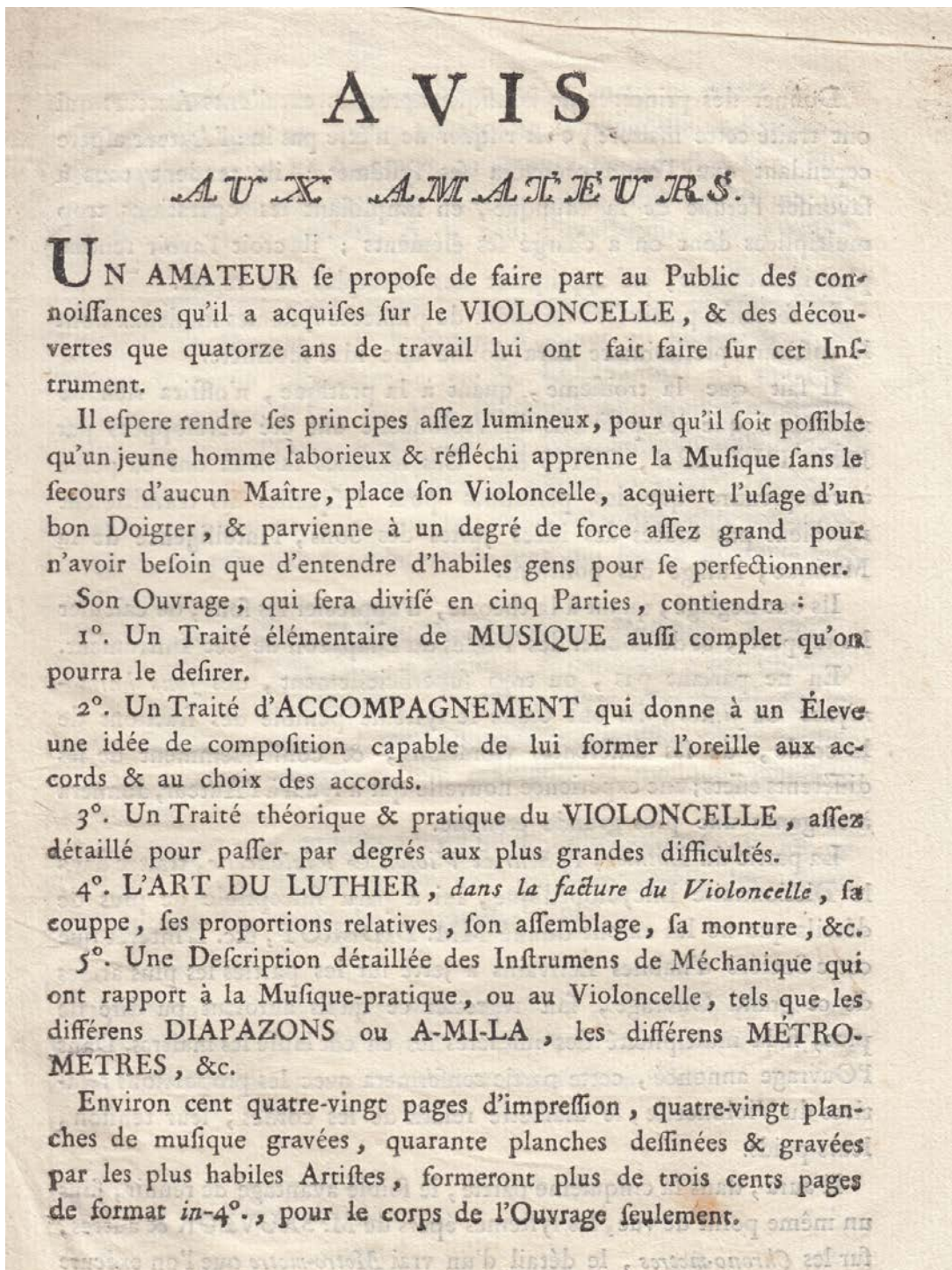
Appendix 1 Modern editions of Dutch baroque cello music

	Opus no.	Instrum- tation	Editor	Publisher	Year of publication
Willem de Fesch					
	Opus 1	2 cellos	Robert Tusler	Donemus	1999
	Opus 1	vc & bc	Werner Jaksch	Werner Jaksch (on IMSLP)	2014
	Opus 1 no. 3	vc & bc	Frits Noske	via NMI	19..?
	Opus 1 no. 1-3	2 cellos	Jean-Christophe Dassonville	Accolade	2016
	Opus 4	2 cellos	Robert Tusler	Donemus	1999
	Opus 4 no. 7	2 cellos	Kenneth Simpson	Peters	1960
	F major [= Opus 4 no. 11]	vc & piano	Alfred Moffat	Simrock	1905
	Opus 4 no. 11	vc & piano	Joseph Salmon	Ricordi	1914
	Opus 8	2 cellos	Robert Tusler	Donemus	2000
	Opus 8	vc & bc	Walter Schulz	Peters	1961
	Opus 8	vc & harpsichord	facsimile	Broude Brothers	ca. 1990
	Opus 8 no. 7-9	2 cellos	Ludwig Schäffler	Moeck	1940
	Opus 8 no. 7-8	vc & piano	Julius van Etsen	De Ring	ca. 1939
	Opus 8 no. 9 & 12	vc & piano	Julius van Etsen	De Ring	19..?
	Opus 8 no. 10- 12	2 cellos	Ludwig Schäffler	Moeck	1940
	Opus 8 no. 10- 12	2 cellos	Nathan Stutch	International Music Company	1998
	Opus 8 no. 7	2 cellos	Marguerite Chaigneau	Éditions Max Eschig	1925
	Opus 8 no. 1 [= no. 7]	vc & bc	Koch-Weigart	Schott	1968
	Opus 8 no. 2 [= no. 8]	vc & bc	Koch-Weigart	Schott	1968
	Opus 8 no. 3 [= no. 9]	vc & bc	Hugo Ruf	Süddeutscher Musikverlag	1961
	Opus 8 no. 3 [= no. 9]	vc & piano	Moffat- Whitehouse	Schott	1911
	Opus 8 no. 3 [= no. 9] ⁸⁹³	vc & piano	Joseph Salmon	Ricordi	1914
	Opus 8 no. 3 [= no. 9]	vc & piano	Moffat-Rapp	Schott	1950
	Opus 8 no. 3 [= no. 9]	vc & bc	Koch-Ewerhart	Schott	1967
	Opus 8 no. 3 &	vc & piano	Walter Schulz	Peters	ca. 2002

⁸⁹³ In this edition the title of the third movement has been changed from 'Arietta Larghetto e Piano' to Andante Cantabile.

4 [= no. 9 & 10]					
Opus 8 no. 4 [= no. 10]	vc & bc	Koch-Weigart	Schott		1966
Opus 8 no. 5 [= no. 11]	vc & bc	Koch-Weigart	Schott		1971
Opus 8 no. 11	2 cellos	LR Feuillard	Delrieu		1946
Opus 8 no. 6 [= no. 12]	vc & bc	Koch-Weigart	Schott		1965
Opus 13	vc & bc	Robert Tusler	Donemus		2001
Opus 13	vc & bc	Walter Kolneder	Süddeutscher Musikverlag		1982
Opus 13 no. 1	vc & bc	Koch-Weigart	Schott		1963
Opus 13 no. 2	vc & bc	Koch-Ewerhart	Schott		1967
Opus 13 no. 3	vc & bc	Koch-Weigart	Schott		1964
Opus 13 no. 4	vc & bc	Hugo Ruf	Bärenreiter		1959
Opus 13 no. 4	vc & bc	Koch-Weigart	Schott		1964
Opus 13 no. 5	vc & bc	Koch-Weigart	Schott		1984
Opus 13 no. 6	vc & bc	Koch-Weigart	Schott		1964
Pieter Hellendaal					
4 sonatas	vc & figured bass	Julius Röntgen	Vereniging Nederlandsche Muziekgeschiedenis		1926
Opus 5 no. 1	vc & piano	Hall-Oboussier	Musisca cello folios no 3		1983
Opus 5 no. 2	vc & piano	Hall-Oboussier	Musisca cello folios no 4		1983
Opus 5 no. 3	vc & piano	Willem Pijper	Oxford University Press		1928
Rondo from Opus 5 no. 3	vc & piano	Freda Dinn	Schott		1971
Opus 5 no. 7	vc & piano	Hall-Oboussier	Musisca cello folios no 5		1986
Opus 5 8 Solos	vc & bc	Rudolf Rasch	Vereniging voor Nederlandse Muziekgeschiedenis		1981
Jacob Klein					
3 suites from opus 2	2 cellos	Adolf Hoffmann	Breitkopf & Härtel		1954
Opus 2	2 cellos	Gerhart Darmstadt	Schott		1998
Opus 3	vc & bc	Frank Wakelkamp	Wakelkamp		2016
Alexis Magito					
Sonatas 1-3	vc & bc	Nona Pyron	Grancino Editions		1983
Sonatas 4-6	vc & bc	Nona Pyron	Grancino Editions		1986

Appendix 2 Joursanvault's Avis

Donner des principes de Musique après les excellents Auteurs qui ont traité cette matiere , c'est risquer de n'être pas lu : l'Auteur espere cependant que l'on approuvera ses systêmes ; ils tendent tous à favoriser l'étude de la Musique , en simplifiant les opérations trop multipliées dont on a chargé ses éléments ; il croit l'avoir rendue plus intéressante , en appliquant des exemples aux regles.

La seconde partie sera un choix de plusieurs systêmes musicaux dont le discours préliminaire aura donné une idée succincte.

Il fait que la troisieme , quant à la pratique , n'offrira rien de nouveau ; que les positions du Violoncelle ont été développées par MM. TILLIERE , CUPIS &c. Ces hommes fameux ont eu peine à comprendre que les personnes pour lesquelles ils travailloient n'avoient pas toutes des idées justes des Sons , l'intelligence de la Musique , l'usage des positions.

Ils ont négligé , quant à la théorie , d'apprécier les sons , de calculer les rapports , & de donner des Tables du Diapazon de cet Instrument.

En ne parlant pas , ou trop superficiellement , des *sons harmoniques* ou *flutés* , ils ont éludé le systême pénible des fractions de la corde , de ses différentes vibrations , & conséquemment de ses différents effets ; une expérience nouvelle qui a réussi à l'Auteur , donnera à ce genre une plus grande étendue.

La partie du *Luthier* , *Facteur de Violon & Violoncelle* , traitée dans le Dictionnaire Encyclopédique , lui a paru susceptible de plus de détails que ne lui en ont donné MM. DIDEROT , &c. L'intérêt que cette Société d'habiles Écrivains a jeté sur les parties les plus arides de ce grand Ouvrage , fait regretter ce qu'ils auroient pu dire de plus , si la multiplicité des matieres les en eût laissé les maîtres. Dans l'Ouvrage annoncé , cette partie renfermera avec les proportions relatives du Violoncelle , le diamètre relatif de ses cordes , leur tension , leurs poids.

Il aura , dans la cinquieme partie , le foible avantage de réunir , sous un même point de vue , les systêmes épars de M. SAUVEUR & autres , sur les *Chrono-metres* , le détail d'un vrai *Metro-metre* que l'on exécute

d'après ses desseins ; une autre machine qui , tendant en même temps par une force égale les quatre cordes du Violoncelle , diminuera l'ennui qu'éprouvent les Auditeurs au premier accord d'un Concert , ennui plus réel encore pour les Acteurs par le bruit confus qui résulte de cet accord général, & le peu d'intelligence qui y regne ordinairement.

Si le Public indulgent applaudit à ses travaux , en recevant favorablement cet Ouvrage , il hasardera d'ajouter au Dictionnaire de Musique la partie instrumentale que M. ROUSSEAU n'a pas jugé à propos de traiter. Il sent combien l'inégalité de talents doit mettre de distance entre l'Ouvrage & celui qui peut être regardé comme continuation. L'Auteur donnera dans ce second Ouvrage les desseins, & autant qu'il se pourra, la partie historique des instruments anciens & étrangers, des principes & tablatures de ceux qui feront parvenus à sa connoissance.

Il invite , à cet effet , *Messieurs les Amateurs , Musiciens , Luthiers , Mécaniciens* , à l'aider de leurs lumières , & concourir à perfectionner l'un & l'autre de ces Ouvrages , en lui envoyant des détails sur les objets qu'ils renfermeront. Il leur demande la permission de les décorer du nom de ceux auxquels il fera redevable de quelques nouvelles découvertes.

LE BARON DE JOURSANVAULT , CHEVAU-LÉGER DE LA GARDE DU ROI , recevra , A BEAUNE EN BOURGOGNE , les paquets qu'on lui fera l'honneur de lui adresser jusqu'au

Il prie ceux qui lui communiqueront leurs recherches , de vouloir bien citer les Livres , les Éditions & les Pages où ils les auront puisées , & marquer séparément ce qu'ils auront donné d'eux-mêmes.

Translation:

NOTE

FOR AFICIONADOS

"AN AFICIONADO intends to inform the public about the knowledge which he has gained of the CELLO and of the discoveries which 14 years of work have yielded concerning this instrument.

He hopes to express his principles sufficiently clearly, in order to make it possible that a diligent and thoughtful young person will learn to make music without the help of any teacher, will position his cello, obtain a good command of fingering and develop a certain amount of strength, enough to only listen to skilled people in order to perfect himself.

His work, which will be divided in 5 parts, will contain:

1. An elementary treatise on MUSIC, as complete as one could wish for.
2. A treatise on ACCOMPANIMENT, which gives the pupil an idea of composition, enabling him to form a sense of hearing for chords and the choice of chords.

3. A theoretical and practical treatise on the CELLO, detailed enough in order to, step by step, conquer the most severe difficulties.
4. THE ART OF THE VIOLIN MAKER, concerning the *manufacture of the cello*, its shape, its relative proportions, its integration, assembly, etc.
5. A detailed description of mechanical instruments relating to musical practice or to the cello, such as various TUNING-FORKS, OR A-MI-LA, the different METRONOMES etc.

About 180 printed pages, 80 plates of engraved music, 40 plates drawn and engraved by the most skilled Artists, will form more than 300 pages in quarto-format of the main body of the work alone.

Giving music principles according to the eminent Authors who have treated this matter, entails the risk of not going to be read: the Author nevertheless hopes that his systems will be approved of; they all aim at stimulating the study of music, by simplifying the excessively extensive calculations with which it has been adorned; he thinks he has made this study more interesting by adding examples to the rules.

The second part will be a choice of several musical systems, of which the preceding introduction will have given a brief idea.

That is the reason why the third part, as far as the practice is concerned, will not offer anything new; the positions of the Cello have been developed by Messrs. TILLIERE, CUPIS etc.

These famous men have had difficulties in understanding that the persons for whom they worked, did not all have the right ideas about Tones, insight in Music and the use of the positions.

They have, as regards the theory, not appreciated the importance of the tones, to calculate the proportions, and to give the tables of the range of this instrument. By not speaking, or too superficially, about the *harmonics*, they have got around the tricky system of the fractions of the string, its various vibrations and therefore its several effects; a new experience in which the author has succeeded, will give more scope to this aspect.

The part about the *Violin maker, creator of Violin and Cello*, dealt with in the 'Encyclopedie', seems to the author to lend itself to more detail than Messrs DIDEROT etc. have given it.

The interest which the Association of skilled Writers has had for the driest parts of this big Work, makes the author regret [not knowing] what else they could have said if the extent of the material had allowed them.

In the announced Work, this part will contain along with the relative proportions of the Cello, the relative diameter of its strings, their tension and their weight.

He will have, in the fifth part, the slight advantage of bringing together the systems of Mr. SAUVEUR and others from the same point of view, about the *Chronometers*, the details of a true *Metrometer*, all executed according to his designs and another machine which, tightening all the strings of the Cello with equal force, will diminish the boredom, which Listeners have to put up with at the first chord of a Concert [the tuning, I would say], a boredom much more real for the musicians because of the disorderly noise which is the result of that general chord, and the lack of understanding which normally prevails.

If the appreciative audience applauds his efforts by receiving the Work favourably, the author will risk adding to the Music Dictionary the instrumental part, which Mr. ROUSSEAU did not see fit to treat. He realizes how much the inequality of the talents must create a distance between the Work and that which can be seen as continuation. The author will present the plans in this second Work, and as much as possible, the historical part of the early and foreign instruments, of the principles and the tablature of those he has come across.

He invites, with this goal, *Messrs. Aficionados, Musicians, Violin makers, Mechanics* to help him with their insights, and together strive for perfecting these Works, by sending him details about the subjects they contain. He asks them for permission to decorate them with the names of those to whom he is indebted for some new discoveries.

BARON DE JOURSANVAULT, OF THE LIGHT CAVALRY OF THE ROYAL GUARD, AT BEAUNE IN THE BOURGOGNE, will receive parcels, addressed to him until⁸⁹⁴

⁸⁹⁴ Here the sentence stops. I imagine Joursanvault meant to fill in a date at this place, when sending the avis to people.

He requests those who will inform him of their investigations, to cite correctly the Books, Editions and Pages, on which they have drawn, and to indicate separately what they have contributed themselves."

Guiffrey's descriptions of the Prud'hon drawings:

G. 1016 M. de Bessey, père du baron de Joursanvault, tenant une basse

A mi-corps, de trois quarts à gauche, vêtu d'un habit dont le col est garni de fourrure, la main gauche sur le manche de la basse pour indiquer la position que doit avoir cette main

G. 1017 Le baron de Joursanvault

Assis de profil, tenant une basse dont il joue; devant lui, un cahier de musique sur un pupitre sculpté

G. 1018 Le baron de Joursanvault

Assis de profil, ses cheveux enveloppés dans une bourse, la main posée sur le manche de la basse

G. 1019: Le baron de Joursanvault

De trois quarts à droite, la main gauche sur les cordes d'une basse

G. 1020 M. le curé de Joursanvault

De trois quart à gauche, la main gauche sur les cordes de la basse.

G. 1021: Jeune homme

Vu de face et en pied, il tient entre les jambes une basse dont il joue

G. 1022 Main et basse pour indiquer la position de l'avant-bras et de la main pour tenir l'archet

G. 1023 Main et bras avec le manche du violoncelle pour faire comprendre la position de la main sur les cordes

G. 1024 Avant-bras et main entr'ouverte tenant un archet

G. 1025 Les doigts posés sur les cordes d'une basse

G. 1026: Un joueur de basse

Assis de face, en pied

G. 1027 Le baron de Joursanvault jouant de basse

Appendix 3 Instrument collections without NN and ZN cellos

Apart from the collections mentioned in Sub chapter 3.1, I have, unsuccessfully, contacted the institutions in the list below. None of these has cellos from the NN and the ZN.

Amsterdam: Rijksmuseum
Barcelona: Museu de la Música
Basel: Historisches Museum
Basel: Schola Cantorum Basiliensis
Budapest: Magyar Nemzeti Múzeum
Coburg: Kunstsammlungen der Veste Coburg
Copenhagen: Teatermuseet i Hofteatret
Dortmund: Museum für Kunst und Kulturgeschichte
Edinburgh: Musical Instrument Museums, University of Edinburgh
Eichenzell: Museum Schloss Fasanerie
Eisenach: Bachhaus
Estoril: Museu da Música Portuguesa
Florence: Galleria dell'Accademia di Firenze
Frankfurt am Main: Historisches Museum
Geneva: Musée d'art et d'histoire
Halle: Stiftung Händel-Haus
Hamburg: Museum für Kunst und Gewerbe
Hessen: Kulturstiftung des Hauses Hessen
Klagenfurt am Wörthersee: Landesmuseum Kärnten
London: Royal College of Music
London: Victoria and Albert Museum
München: Bayerisches Nationalmuseum
Nürnberg: Germanisches Nationalmuseum
Oxford: Bate Collection, Oxford University
Oxford: Ashmolean Museum
Poznan: Muzeum Narodowe w Poznaniu
Prague: Národní Muzeum - České muzeum hudby
Rosenborg: Kongernes Samling Rosenborg
Stockholm: Stadsmuseet
Stockholm: Scenkonst Museet
Toronto: Hart House
Trondheim: Ringve Musikmuseum
Vienna: Kunsthistorisches Museum
Weimar: Klassik Stiftung
Willisau: Musikinstrumentensammlung

Appendix 4 Measurements instruments

Noordelijke Nederlanden																					
Year of manufacture	Violin maker	Collection	Inv.no.	Total length	Body length total	Body length front	Body length back	Length from top of body to top of sound holes	Length from top of body to notch in sound holes	Ribs		Maximum/minimum width front		Maximum/minimum width back		String length from nut to bridge	Distanche between tops of sound holes				
										Upper	Lower	Upper	Lower	Upper	Lower			Upper	Lower		
1670																					
	Hendrick Jacobs 1675-1705	GM	MUZ-1938-0026	121,7*			74,2	39,15		11,7	11,7	11,9	13,1	34,4	24,1	43,8	34,35	22,9	43,5	67,9	10,4
	Cornells Kleyman ca. 1675	PC				74,5	74,5				12,6		12	34,7	22,6	43,2				69	9,4
	Jan Boumeester 1676	GM	MUZ-1976-0019	92*			53,1	23,9	29,2	8,5	8,7	9	10	24,6	15,7	30,8	24,3	15,5	30,2	53,3	6
1680																					
1690	Willem van der Sijde 1690	TW				73,8								33,3	24	41,8					
	Hendrick Jacobs 1690	TW				73,5															
	Hendrick Jacobs ca. 1690	NMF				74,6		38,8						33,6	23,9	42,3					8,18
	Pieter Rombouts ca. 1690	NMF				73,5		39,4						33,9	22,5	42,7					7,5
	Pieter Rombouts 1699	NMF				74,3		39,6						33,2	23,1	41,8					9,8
1700																					
	Hendrick Jacobs 1703	TW				72,3															
	Hendrick Jacobs 1705	GM	MUZ-1962-0008	124,5*			77,2	41,8		11,8	12,3	12,25	13,6	35,6	24,6	44,2				71,3	9,1
	Pieter Rombouts 1705	PC				74	74	33		12	12	12		35	26	44				84	17,5

Year of manufacture	Violin maker	Collection	Inv.no.	Total length	Body length total	Body length front	Body length back	Length from top of body to top of sound holes	Length from top of body to notch in sound holes	Ribs		Maximum/minimum width front		Maximum/minimum width back		String length from nut to bridge	Distanche between tops of sound holes			
										Upper	Lower	Upper	Lower	Upper	Lower					
1710																				
	Pieter Rombouts 1715	TW		74,2								33	23	40,9						
1720																				
	Pieter Rombouts 1722	TW																		
	Pieter Rombouts 1722	GM	MUZ-1962-0012	122,5*		76,2	76,7	33,9	41,4	11,5	11,7	12,1	14	24,3	44,4	34,6	23,6	43,6	70,1	7,8
1730																				
1740																				
1750																				
1760	Johannes Theodorus Cuypers 1760	TW			73,3															
	Cuypers 1761	FL			75,2															
	Johannes Theodorus Cuypers 1763	TW			76,5															
	Johannes Theodorus Cuypers 1766	TW			71,5															
	Johannes Theodorus Cuypers 1766	PC		123	72					12,5			33	23	41,5					68

Year of manufacture	Violin maker	Collection	Inv.no.	Total length	Body length total	Body length front	Body length back	Length from top of body to top of sound holes	Length from top of body to notch in sound holes	Ribs		Length of sound holes	Maximum/minimum width front		Maximum/minimum width back		String length from nut to bridge	Distanche between tops of sound holes				
										Upper	Lower		Upper	Lower	Upper	Lower						
1770	Johannes Theodorus Cuypers 1770	TW																				
	Johannes Theodorus Cuypers c. 1770	NMF		75				40,1					35,6	26	44,2			12,1				
	Jacques Baptiste Lefebvre 1770	CS		113	68,5								31		41							
	Jacques Baptiste Lefebvre 1772	GM	MUZ-1933-0572	116,5*		70,45		38			9,9	10	11,9	31,3	21,5	40,05	31,7	21,8	40,05	66,3	9,9	
	Johannes Theodorus Cuypers 1775	TW			72,7																	
	Johannes Theodorus Cuypers c. 1775	CW					73															
	Cuypers 1779	FL			73,3																	
	1780	Cuypers 1782	FL			73,1																
		Johannes Theodorus Cuypers 1787	GM	MUZ-1983-0001	121*		73,2		39,5			11,7	11,8	13,2	35	23,9	43,3	34,7	23,9	43,3	67,7	11,1
		Johannes Theodorus Cuypers 1793	GM	MUZ-1938-0018			73,4		40,1			11,5	11,6	12,8	34,8	23,8	42,7	34,3	23,8	42,5	68,7	11
1800 18 th century	Rombouts	FL			72,5																	
	Pieter Rombouts	GM	MUZ-1941-0021		76,6	76,8	34,35	41,8			11,7	11,9	12,1	13,8	34,7	24,2	44	34,9	24,35	44,2	71,8	8,5
	Jean Baptiste Lefebvre	NMF			72			39						32,4	22,3	42,3						9,6

* Dimensions received from GM

Zuidelijke Nederlanden

Year of manufacture	Violin maker	Collection	Inv. no.	Total length	Body length total	Body length front	Body length back	Length from top of body to top of sound holes	Length from top of body to notch in sound holes	Ribs		Maximum/minimum width front		Maximum/minimum width back		String length from nut to bridge	Distance between tops of sound holes		
										Upper	Lower	Upper	Lower	Upper	Lower				
1670	Gaspar Borbon 1670	MIM	2856	121,5*		75,5	75,5	33,9	40,4	11,7	11,7	11,7	36,5	24,9	36	24,8	43,1	10,75	
	Gaspar Borbon 1671	MIM	2857	123,7*		78,1	78	36	43	11,9	11,9	12,05	37,9	25,5	37,9	26,1	45,4	12,5	
1680																			
	Gaspar Borbon 1688	MIM	1374	127,8*		78,4	78,1	35,7	42,4	11,7	11,65	11,65	38,4	26,45	38,2	26,45	45,5	12,2	
1690																			
	Gaspar Borbon 1691	FL																	
1700	Matthias Hofmans III 1700	TW					79												
	Gaspar Borbon 1702	MIM	2879	129,2**	80,5**	80,7	80	37,8	44,7	12,9	12,9	13,1	41	29,4	41	28,6	48,6	14,9	
1710	Gaspar Borbon 1707	MIM	2.005.023	119,9*		73	73,4	32,4	39,3	11,1	11,3	11,25	33,8	23,8	33,6	23,5	41,9	9,3	
	Egidius Snoeck ca. 1715	NMF																	
	Gaspar Borbon 1717	FL																	
	Hendrik Willems 1717	MIM	2876	129,9*		78,2	77,8	35,2	43,1	13,6	13,7	15,1	37,6	28,8	37,9	28,2	46,4	12,6	
	Marcus Snoeck 1718	MIM	1373	116,5**	72,2**	72,2	72,15	30,4	37,3	11,7	12,15	11,75	33,4	22,9	32,6	22,5	41,5	65,7	9,3

Year of manufacture	Violin maker	Collection	Inv.no.	Total length	Body length total	Body length front	Body length back	Length from top of body to top of sound holes	Length from top of body to notch in sound holes	Ribs		length of sound holes		Maximum/minimum width front		Maximum/minimum width back		String length from nut to bridge	Distanche between tops of sound holes			
										Upper	C-bout	Lower	Upper	C-bout	Lower	Upper	C-bout			Lower		
1720	Marcus Snoeck 1720	MFA		121,3	72,8						11,5				33	22,4	41,3		68			
	Egidius Snoeck c. 1720	TW			76										37,4	26,8	46,8					
	Marcus Snoeck 1721	MIM	2858	121,6*		78,4	77,8	35,2	42,7		11,6	11,7	13,5	36,4	25,1	46,4	36,3	25,5	46,6	11,7		
	Marcus Snoeck 1722	MIM	2861	117,8*		73,3	73,2	33,5	40,4		10,7	10,7	13,4	32,9	22,3	41,4	32,7	22,3	41,1	9		
	Etienne Simonet 1730	MIM	2866	125*		73,6	73,8	33,6	40,9		11,6	11,4	13,4	34,85	25,7	42,3	34,4	25,5	42,1	70,4	11,8	
1730	Marcus Snoeck 1733	MIM	2869	121,5*		75	74,8	33,3	40,2		11,2	11,2	13,1	35,4	24	45,65	34,6	24,4	44,9	10,9		
	Egidius Snoeck 1734	MIM	2875	130,2*		80,5	80,7	36,4	43,3		14,1	14,1	13,45	40,9	29,25	47,3	40,7	28,4	47,6	14,3		
	Pierre Joseph Stevny 1738	MIM	2865	114,3*		71,6	71,8	32	38,4		12,3	12,3	13,1	33,4	24,3	41,7	33,2	24,3	40,9	65,2	10,1	
	Etienne Simonet 1739	MIM	3994,01	119,4*		73,4	73,2	30,5	38,6		11,7	11,6	14,5	34,8	24,3	42,5	34,7	24,2	42,5		10,25	
	Ambroise de Comble 1741	CS			125	71								34		42,5						
1750	Ambroise de Comble 1745	MIM	1376	116,5*												41,8*						
	Ambroise de Comble 1751	MIM	2867	114,4*												39,8*						
	Laurent Joseph de Ligne 1752	MIM	2864	113,2*		67,7	67,7	31,35	37,7		10,7	10,7	11	12,1	33,7	23	41,75	33,6	23,4	41,6	65,2	10
	Benoit Joseph Boussu 1752	MIM	2863	122,5*		76,5	76,5	34,3	40,9		12,4	12,5	12,7	34,2	22,05	43,4	33,7	22,15	43,6		9,9	
	Ambroise de Comble 1752	PC				69,4	69,5	32,1	39,2		11,6	11,6	12,2	31,9	22	40,6	31,9	22,25	40,6	67,4	9,3	
1755	Ambroise de Comble 1755	MIM	2868	116,6*												41,4*						
	Benoit Joseph Boussu 1755	MH		121,2*	75,5									33,7	21,9	43,1				68,7		
	Ambroise de Comble 1756	TW			72,5									32,8	22	41,8						
	Ambroise de Comble 1757	MIM	4275	114,3*												39,9*						
	Benoit Joseph Boussu 1757	MIM	1372	121,9*		75,3	75,1	33,7	40,2		11,2	11,3	12,5	33,8	22,7	43	33,3	22,2	42,8	68,7	9,7	

Year of manufacture	Violin maker	Collection	Inv.no.	Total length	Body length total	Body length front	Body length back	Length from top of body to top of sound holes	Length from top of body to notch in sound holes	Ribs		Length of sound holes		Maximum/minimum width front		Maximum/minimum width back		String length from nut to bridge	Distance between tops of sound holes		
										Upper	Lower	Upper	Lower	Upper	Lower	Upper	Lower				
1760	Marcus/Egdius Snoeck 1761	MIM	2872	116,4*		72,35	72,35	30,8	38	11,7	11,7	13,4	35,2	25,5	42,7	34,95	25,4	42,8	10,8		
	Laurent Joseph de Ligne 1761	MIM	1990,072	116,7*		70,9	70,9	33,3	39,5	11,2	11,2	12,1	35,1	24,6	43,55	34,8	24,7	43,5	10		
	Ambroise de Comble 1761	TW			72,3																
	Marcus Snoeck before 1762	MIM	2877	129,5*		80,2	80,6	37,8	45,1	12,2	11,6	13,3	40,4	28,3	47,4	39,9	28,3	47,5	12,4		
1770																					
1780																					
	Ambroise de Comble 1782	MIM	2874	117,7*											41,7*						
1701-1750	Hendrick Willems	MIM	2855	124,5*		75,4	75,65	35,2	41,3	11,9	12,15	12	35,8	23,4	43,25	34,9	23	42,3	9,4		
1701-1750	Bass violin Brussels	MIM	2878	135,5*		76,8	77	33,7	41,35	14,2	14,2	14,4	37,7	26,7	46,5	37,95	27,1	46,7	70,5	11	
1733-1755	Flanders	MIM	2472	135,2*		83,6	84,35	36,7	45,1	13,15	13,35	13	39,3	26,5	49,8	38,3	26,95	48,45	11,3		
18th century	Marcus Snoeck	FL			78																
18th century	Ambroise de Comble	TW			69,7																

* Dimensions taken from website MIM

** Dimensions taken from MH

Bibliography: literature and music

- Abels, P. H. A. M., Goudriaan, K., Habermehl, N. B. D. & Kompagnie, J. H.** (2002). *Duizend jaar Gouda. Een stadsgeschiedenis*. Hilversum: Verloren.
- Aken-Fehmers, M. S. van, Schledorn, L. A. & Eliëns, T. M.** (ed., 1999). *Delfts aardewerk. Geschiedenis van een nationaal product. Deel II*. Zwolle: Waanders Uitgevers & Den Haag: Gemeentemuseum.
- Anders, H.** (1696). *Trioos, Allemande, Courante, Sarbande, Gighe &c.* Amsterdam: A. de Laresse.
- Anders, H.** (1698). *Symphoniae Introductoriae, Trium, et Quatuor Instrumentorum*. Amsterdam: Willem de Coup.
- Andriessen, P.** (1974). *Carel Hacquart (± 1640-1701?). Een biografische bijdrage*. Brussel: Koninklijke Academie voor Wetenschappen, Letteren en Schone kunsten van België.
- Anonymous** (1646). 'T **UITNEMENT KABINET**, Vol *Pavanen, Almanden, Sarbanden, Couranten, Balletten, Intraden, Airs &c. En de nieuwste Voizen, om met 2 en 3 Fiolen, of ander Speel-tuigh te gebruiken. Van de alder-konstighste Speel-meesters, en Liefhebbers van de geluyt-kavelingh, (dezer tydt) by een gestelt*. Amsterdam: Paulus Matthysz.
- Anonymous** (1649). 'T **UITNEMENT KABINET**, Vol *Pavanen, Almanden, Sarbanden, Couranten, Balletten, Intraden, Airs &c. En de nieuwste Voizen, om met 2 en 3 Fiolen, of ander Speel-tuigh te gebruiken. Van d'Alder-konstighste Speel-meesters, (dezer tyd,) gestelt. Wy zullen om ons KABINET te beter op te pronken, laerlyx al 't geen wy uyt de nieuwe vermaekelykheden kunnen bekomen, aan de Konst-lievers, meede deelen. Ook eenige stukken voor 2. Fiolen de Gamba, met een korte onderwyzinge op de Hand-fluit*. Amsterdam: Paulus Matthysz.
- Anonymous** (1740). *Mercure de France, dédié au Roy. Decembre. 1740. Second volume*. Paris: Guillaume Cavelier, La Veuve Pissot & Jean de Nully.
- Anonymous** (1756). *Apollo's Cabinet: or the Muses Delight. An Accurate Collection of English and Italia Songs, Cantatas and Duetts, Set to Music for the Harpsichrd, Violin, German-Flute, &c. With Instructions for the Voice, Violin, Harpsichord or Spinnet, German-Flute, Common-Flute, Hautboy, French-Horn, Basson, and Bass-Violin. Also, A Compleat Musical Dictionary, And several Hundred English, Irish and Scots Songs, Without the Music. Volume I*. Liverpool: John Sadler.
- Anonymous** (1758). *CATALOGUS Van het wydvermaarde en alom bekende KONINGKLYK KABINET, Zynde een POPPE-KAS, Bestaande in Elf Vertrekken, alle zeer konstig en kostelyk met allerhande Meubelaire Goederen van binnen versiert in 't kleyn, zoo als 't in 't groot op zyn heerlykste zoude kunnen verthoont werden, in een volmaakte verdeeling van Huyscieraden en Rareyten. In lange Jaaren met groote moeyten en kosten by een vergadert door een voornaame Juffrouw, en wyders in eygendom bekomen, en rykelyk vermeerdert en verbeteret door Pieter van der Beek*.
- Anonymous** (1765). *Catalogus Van een uitmuntende Verzameling van de Raarste en Zeldzaamste Italiaansche en eenige Fransche boeken, [...]. Een extra Verzameling van Geschreevene en Gedrukte, Gebonden en Ongebonden Muziek-werken, Van de Eerste Meesters; [...] Nagelaten door den Heer Pietro Antonio Locatelli, In zyn edele Leven voornaam Meester in de Muziek en Componist. [...]. Amsterdam: Theodorus Crajenschot*.
- Anonymous** (1772). *Verhandeling over de muziek. [...]; ten welken einde, Het rechte gebruik der Nooten, Sleutels, Maet- en andere Tekenen wordt opgegeeven, en alle moogelyke Klanken, Toonen en Akkoorden worden aangewezen: [...], en Eindelyk is achter deeze Verhandeling gevoegt eene Lyst van Konstwoorden der Muziek, geschikt volgens het A, B, C; [...]. 's Gravenhage: Jan Abraham Bouvink*.
- Anonymous** (1779). *Het leven, de aanmerkingen en gevoelens van Johan Bonkel, benevens het leven van verscheidene merkwaardige vrouwen, eerst uit het Engelsch in het Hoogduitsch, met bijgevoegde aanmerkingen en gevoelens; en nu in het Nederduitsch vertaald, door Mr. J: H: Munnikhuizen, advocaat voor den E. Hove van Holland. Met fraaije kopere platen. Derde deel. 's Gravenhage: J: H: Munnikhuizen en C: Plaat, in Compagnie*.
- Anonymous** (1780). *De muzykonderwijzer; of volledig onderwijs, in de gronden der muzyk- kunde. [...]. Rotterdam: Lukas Jakob Burgvliet*.
- Anonymous** (1785). *New and Complete Instructions for the Violoncello, Containing the easiest and most improved Rules for Learners to Play, to which is added a select Collection of Favorite*

- Airs, Marches, Minuets, [...] and Songs, compiled from the most Eminent Masters.* London: printed for G. Goulding.
- Anonymous** (ca. 1790). *A New and Complete Tutor for the Violoncello.* London: Preston & Son.
- Anonymous** (1799). Einige Tonkünstler älterer Zeiten. Christoph Schetky der Violoncellist. *Allgemeine Musikalische Zeitung, zweyter Jahrgang, No. 3, den 16ten October 1799.* Leipzig: Breitkopf und Härtel.
- Anonymous** (1803, October 1). Partie élémentaire. Suite de l'article sur le Violoncelle. Position de la main gauche. *Correspondance Des Amateurs Musiciens, Rédigée par le Cit. Cocatrix, Amateur.* Paris: Rilliot.
- Anonymous** (n.d. [between 1805-1807]). *Broderip and Wilkinson's Complete Treatise for the Violoncello, Containing The newest & most established methods of Fingering: Together with Excellent Examples, by the Late Mr. Cervetto that were never before made Public. To which is annexed A pleasing Variety of Airs & Duetts, for the practice of Students on this Instrument.* London: printed for the editors.
- Antoniotto**, G. (1760). *L'arte armonica or A Treatise on the Composition of Musick, In Three Books; With an Introduction, on the History, and the Progress of Musick, from it's beginning to this Time.* London: John Johnson.
- Aubert**, P. F. O. (n.d., 1802?). *Méthode ou nouvelles Etudes pour le Violoncelle.* Paris: chez l'Auteur.
- Bailey**, N., **Gordon**, G. & **Miller**, P. (1730). *Dictionarium Britannicum, or, A more compleat universal etymological English dictionary.* London: T. Cox.
- Balfoort**, D. J. (1931). *De Hollandsche violmakers.* Amsterdam: H. J. Paris.
- Balfoort**, D. J. (1981, second revised edition). *Het muziekleven in Nederland in de 17de en 18de eeuw.* Den Haag: Nijhoff.
- Baumgartner**, J.B. (1774). *Instructions de musique, théorique et pratique, à l'usage du violoncelle.* La Haye: Daniel Monnier.
- Bekker**, E. (Wed. Ds. Wolff) & **Deken** A. (1782). *Historie van Mejuffrouw Sara Burgerhart.* 's Gravenhage: Isaac van Cleef.
- Berlin**, J. D. (1744). *Musikaliske Elementer eller Anledning til Forstand paa de første Ting udi Musiquen.* Tronhjem: Jens Christ. Winding.
- Bernard**, M. (1781). *Tableau du spectacle français ou Annales théâtrales de la ville de Mastrigt, précédé d'un discours préliminaire.* Maastricht: J. T. Van Gulpen.
- Blaeu**, J. (1665) & **Krogt**, P. van der (ed., 2006). *Belgica regia & belgica foederata. De lage landen. Les Pays-Bas et la Belgique. The Netherlands and Belgium. Alle 63 kaarten van nederland en België met originale citaten uit Joan Blaeus Atlas maior van 1665. 'De grootste schoonste die ooit verschenen is'.* Hongkong, Köln, London, Los Angeles, Madrid, Paris & Tokyo: Benedikt Taschen
- Bonta**, S. (1977). From Violone to Violoncello: A Question of Strings? *Journal of the American Musical Instrument Society*, 3. New York: American Musical Instrument Society.
- Bonta**, S. (1978). Terminology for the Bass Violin in Seventeenth-Century Italy. *Journal of the American Musical Instrument Society*, 4. New York: American Musical Instrument Society.
- Brandts Buys**, H. (ed., 1959). *Pieter Hellendaal Concerti grossi. Opus III Concerto IV.* Amsterdam: Vereniging voor Nederlandse Muziekgeschiedenis.
- Bredius**, A. (1915-1922). *Künstler-inventare: Urkunden zur Geschichte der holländischen Kunst des XVIten, XVIIten und XVIIIten Jahrhunderts.* Den Haag: Nijhoff.
- Bremt**, F. van den (1949). *Willem de Fesch (1687-1757?): Nederlands componist en virtuoos: leven en werk.* Brussel: Mémoires / Académie Royale de Belgique. Cl. des beaux-arts.
- Bréval**, J. B. (1804). *Traité du Violoncelle.* Paris: Imbault.
- Brossard**, S. de (1703). *Dictionnaire de musique, contenant une explication Des Termes Grecs, Latins, Italiens, & François, les plus usitez dans la Musique.* Paris: Christophe Ballard.
- Brune**, J. de (1636). *Nieuwe wijn in oude le'erzacken, bewijzende in spreekwoorden, 't vernuft der menschen, ende 't gheluck van onze Neder-landsche Taele.* Middelburgh: Zacharias Roman.
- Buijsen**, E. & **Grijp** L. P. (ed., 1994). *The Hoogsteder Exhibition of: Music & Painting in the Golden Age.* The Hague: Hoogsteder & Hoogsteder and Zwolle: Waanders Publishers.
- Buns**, B. (1683). *Encomia sacra musice decantanda. 1.2.3.Vocibus, & 2.3.4.&5.Instrum. Opus Sextum.* Ultrajecti: Arnoldi ab Eynden.

- Buns**, B. (1698). *Orpheus Elianus è Carmelo in Orbem Editus. Opus Octavum*. Amsterdam: Estienne Roger.
- Burney**, Ch. (1773). *The Present State of Music in France and Italy or the Journal of a Tour through those Countries, undertaken to collect Materials for a General History of Music*. London: T. Becket.
- Burney**, C. (1775). *The Present State of Music in Germany, the Netherlands and United Provinces, or the Journal of a Tour through these Countries, undertaken to collect Materials for a General History of Music*. London: T. Becket.
- Burney**, C. (1786). *Rijk gestoffeerd verhaal van de eigenlijke Gesteldheid der hedendaagsche Toonkunst; of, Karel Burney's, Doctor in de Musiekkunde, Dagboek van zyne, onlangs gedaane, musicale Reizen door Frankrijk, Itale en Duitsland. Als tot een verlustigend, laatste Geschenk aan Nederlands waare Musiekvrienden, vertaald en opgeluisterd door Jacob Wilhelm Lustig, Organist te Groningen*. Groningen: J. Oomkens.
- Buys**, E. (1768). *New and complete dictionary of terms of art. Containing a sufficient Explication, of all Words derived from the Hebrew, Arabic, Greek, Latin, Spanish, French, English, German, Dutch and other Languages; made use of to expres any Art, Science, Custom, Sickness, [...]*. Amsterdam: Kornelis de Veer.
- Campbell**, M. (1988). *The Great Cellists*. London: Victor Gollancz Ltd.
- Cène**, M. C. Le (1725). *Catalogue des livres de musique, Imprimés à Amsterdam, chez Etienne Roger & continués par Michel Charles le Cène*. Amsterdam: Michel Charles Le Cène.
- Cène**, M. C. Le (ca. 1730). *Catalogue des livres de musique, Imprimés a Amsterdam, chez Etienne Roger & continués pas Michel Charles le Cène*. Amsterdam: Michel Charles Le Cène.
- Cène**, M. C. Le (1735). *Catalogue des livres de musique, Imprimés à Amsterdam, chez Michel Charles le Cène*. Amsterdam: Michel Charles Le Cène.
- Cène**, M. C. Le (1737). *Catalogue des livres de musique, Imprimés à Amsterdam, chez Michel Charles le Cène*. Amsterdam: Michel Charles Le Cène.
- Claes**, F. & **Bakema**, P. (1995). *A Bibliography of Dutch Dictionaries*. Tübingen: Max Niemeyer Verlag.
- Clarijs**, P. (1970). *Een huis vol tegels*. Amsterdam: Contact.
- Clement**, A. (2013). Joos Verschuere Reynvaan: Auteur van het eerste Nederlandstalige muzieklexicon. In: *Tijdschrift van de Koninklijke Vereniging voor Nederlandse Muziekgeschiedenis*, 63: 1-2. Utrecht: KVNMM.
- Corrette**, M. (1738). *L'école d'Orphée*. Paris: Chez l'auteur, Mme. Boivin, Le Clerc.
- Corrette**, M. (1741). *Methode, théorique et pratique, pour apprendre en peu de tems le violoncelle dans sa perfection*. Paris: M.elle Castagnery.
- Corrette**, M. (1781). *Methode pour Apprendre a Jouer de la Contre-basse*. Paris: Author.
- Coste**, E. J. de la (1744). *Catalogue des livres de musique, Imprimés à Amsterdam, chez Etienne Roger et Michel Charles le Cène*. Amsterdam: Emmanuel Jean de la Coste.
- Cowling**, E. (1975). *The Cello*. London: Batsford.
- Crome**, R. (1765?). *The Compleat Tutor for the Violoncello*. London: C. & S. Thompson.
- Cupis**, J. B. (1772). *Méthode nouvelle et raisonnée*. Paris: Le Menu.
- Danet**, P. (1701). *Dictionarium antiquitatum Romanarum et Græcarum*. Amsterdam: Stephanum Roger.
- Darmstadt**, G. (1998). Jacob Klein (um 1700). *6 Sonaten für zwei Violoncelli/for two Violoncellos opus 2*. Mainz: Schott Musik International.
- Denucé**, J. (1936). *Antwerp art-tapestry and trade*. Antwerp: Edition de Sikkel, The Hague: Martinus Nijhoff.
- Dibbits**, T. (2016, August 20-21). Het Zomeravondgesprek. *NRC Handelsblad*.
- Dirksen**, P. (1997). Willem de Fesch. In: **Hiu**, P.-U. & **Klis**, J. van der (ed., 1997). *Het HonderdComponistenBoek. Nederlandse muziek van Albicastro tot Zweers* (pp. 128-131). Bloemendaal: Gottmer.
- Dommissie**, H. H., (2000). *Het Hollandse pronkpoppenhuis. Interieur en huishouden in de 17de en 18de eeuw*. Zwolle: Waanders Uitgeverij; Amsterdam: Rijksmuseum.
- O'Douwes**, H. (1959). De cellocomposities van Willem de Fesch. *Mens en melodie*, xiv (1959). Utrecht: Het Spectrum.

- Dunning**, A. (1966). *De muziekuitgever Gerhard Fredrik Witvogel en zijn fonds. Een bijdrage tot de geschiedenis van de Nederlandse muziekuitgeverij in de achttiende eeuw*. Utrecht: Vereniging voor Nederlandse Muziekgeschiedenis bij: A. Oosthoek's Uitgeversmaatschappij N.V.
- Dunning**, A. (1990). The Low Countries. The Netherlanders. In: **Sadie**, J. A. (1990). *Companion to Baroque Music* (pp. 315-318). Oxford: Oxford University Press.
- Duport**, J. L. (ca. 1806). *Essai Sur le Doigté du Violoncelle, et sur la Conduite de l'Archet*. Paris: Imbault.
- Duport**, J. L. (ca. 1852). *Essay on Fingering the violoncello and on the Conduct of the Bow*. London: Messrs Robert Cooks & Co.
- Eaton**, F. (1990). *The miniature house*. New York: Harry N. Abrams, Inc. Publishers.
- Eisel**, J.P. (1738). *Musicus Autodidaktos, Oder Der sich selbst informirende Musicus*. Erfurt: Johann Michael Funcken.
- Fétis**, F. J. (1866). *Biographie universelle des musiciens et bibliographie générale de la musique*. Paris: Librairie de Firmin Didot Frères, Fils et C.
- Finlay**, I. F. (1953). Musical Instruments in 17th-Century Dutch Paintings. *The Galpin Society Journal*, vol. 6, p. 57. <http://www.jstor.org/stable/841717>, last accessed: 15-6-2012.
- Forino**, L. (1905). *Il violoncello, il violoncellista ed i violoncellisti*. Milano: Ulrico Hoepli.
- Framery**, N. E. & **Guinguené**, P. L. (1788). *Encyclopédie méthodique. Arts et métiers mécaniques, dédiés et présentés à Monsieur le Noir, Conseiller d'État, ancien Lieutenant général de Police, &c.* Paris: Chez Panckoucke & Liège: Chez Plomteux.
- Frederiks**, J. W. (1960). *Dutch silver. Wrought plate of the Central, Northern and Southern provinces from the renaissance until the end of the eighteenth century*. Den Haag: Martinus Nijhoff.
- Fuchs**, A. (1960). *Taxe der Streich-Instrumente. Anleitung und Einschätzung der Geigen, Violen, Violoncelli, Kontrabässe usw. nach Herkunft und Wert*. Frankfurt am Main: Musikverlag Friedrich Hofmeister.
- Gerber**, E. L. (1812). *Neues historisch-biographisches Lexikon der Tonkünstler [...]. Zweiter Theil. E-I*. Leipzig: Kühnel.
- Ginsburg**, L. (1983). *History of the violoncello*. Paganiniana Publications.
- Giskes**, J. H. (1979). *De vioolmakersfamilies Boumeester en Menslage te Amsterdam. Eenenzeventigste jaarboek van het Genootschap Amstelodamum*. Amsterdam: Genootschap Amstelodamum.
- Giskes**, J. H. (1984). *Noord-Nederlandse Pre-Rembrandtisten en Zuid-Nederlandse muziekinstrumentenmakers, de schilders Pynas en de luit- en citermakers Burlon en Coop. Zesenzeventigste jaarboek van het Genootschap Amstelodamum*. Amsterdam: Genootschap Amstelodamum.
- Giskes**, J. H. (1987). *Cornelis Kleynman (1626-1686) vioolmaker te Amsterdam. Maandblad Amstelodamum 74*. Amsterdam: Genootschap Amstelodamum.
- Giskes**, J. H. (1987). *Tweehonderd jaar bouw van strijkinstrumenten in Amsterdam (1600-1800). Negeenzeventigste jaarboek van het Genootschap Amstelodamum*. Amsterdam: Genootschap Amstelodamum.
- Giskes**, J. H. (1994). *Amsterdam, Centrum van muziek, muzikanten en schilders in de Gouden Eeuw. Zesentachtigste jaarboek van het Genootschap Amstelodamum*. Amsterdam: Genootschap Amstelodamum.
- Giskes**, J. (1999). *Vier eeuwen Nederlandse vioolbouw – vier eeuwen vakmanschap*. In: *400 jaar vioolbouwkunst in Nederland – 400 years of violin making in The Netherlands*. Abcoude: Papyrus.
- Grassineau**, J. (1740). *A Musical Dictionary, being a collection of Terms and Characters, As well Ancient as Modern; including the Historical, Theoretical and Practical Parts of Music. [...]*. London: J. Wilcox.
- Graves**, Ch. D. (1972). *The theoretical and practical method for cello by Michel Corrette: translation, commentary, and comparison with seven other eighteenth century cello methods*. Dissertation Michigan State University.
- Grijp**, L. P. (1994). *Conclusions and Perspectives*. In: Buijsen, E. & Grijp, L. P. (Red.), *The Hoogsteder Exhibition of: Music & Painting in the Golden Age* (pp. 111-126). Den Haag: Hoogsteder & Hoogsteder, Zwolle: Waanders Publishers.
- Guiffrey**, J. (1924). *L'oeuvre de P.-P. Prud'hon*. Paris: Librairie Armand Colin.

- Gunn, J.** (1789). *The Theory and Practice of Fingering the Violoncello*. London: Bennet.
- Haasnoot, L.** (1983). *Leven en werken van Pieter Hellendaal (1721-1799)*. Katwijk: Albédon/Klop bv.
- Hacquart, C.** (1674). *Cantiones Sacrae 2, 3, 4, 5, 6, 7, tàm vocum quàm Instrumentorum*. Amsterdam: Paulus Matthijsz.
- Haine, M. & Meeùs, N.** (1985). *Instruments de musique anciens à Bruxelles et en Wallonie - 17e - 20e siècles*. Bruxelles: P. Mardaga.
- Hellendaal, P.** (1780). *Eight solos for the violoncello with a thorough bass, opus 5*. Amsterdam: Vereniging voor Nederlandse Muziekgeschiedenis 1981.
- Hiller, J. A.** (ca. 1792). *Anweisung zum Violinspielen, für Schulen, und zum Selbstunterrichte. Nebst einem kurzgefaßten Lexicon der fremden Wörter und Benennungen in der Musik*. Leipzig: in der Breitkopfischen Buchhandlung.
- Hiu, P.-U. & Klis, J. van der** (ed., 1997). *Het Honderd Componistenboek. Nederlandse muziek van Albicastro tot Zweers*. Bloemendaal: Gottmer.
- Hoffmann, B.** (2008). The Nomenclature of the Viol in Italy. *The Viola da Gamba Society Journal*, 2008 (2). <http://www.vdgs.org.uk/files/VdGSJournal/Vol-02-1.pdf>, last accessed: 22-9-2010.
- Hogwood, C. & Lockett, R.** (1983). *Music in eighteenth-century England : essays in memory of Charles Cudworth*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Jongh, E. de** (2008). *Muziek aan de muur*. Zwolle: Uitgeverij Waanders.
- Jong, J. L. de** (1960). It Ljouwerter Collegium Musicorum yn de 17e ieu. *It beaken, tydskrift fan de fryske akademy*. Assen.
- Kauer, F.** (1789). *Kurzgefasste Anweisung das Violoncell zu spielen*. Wien: Artaria Compagnie.
- Kempis, N. a** (1644). *Symphoniae unius, duarum, et trium violinorum*. Antverpiae: Heredes Petri Phalesij.
- Kempis, N. a** (1647). *Symphoniae unius, duorum, trium, IV. et V. instrumentorum. Adjunctae quatuor 3. instrumentorum & duarum vocum*. Antverpiae: Magdalenam Phalesiam.
- Kempis, N. a** (1649). *Symphoniae unius, duorum, trium, IV. et V. instrumentorum. Adjunctae quatuor 3. instrumentorum & duarum vocum*. Antverpiae: Magdalenam Phalesiam.
- Kennaway, G. W.** (2009). *Cello Techniques and Performing Practices in the Nineteenth and Early Twentieth Centuries*. Leeds: University of Leeds.
- Knuttel, W. P. C.** (1892). *Catalogus van de pamfletten-verzameling berustende in de Koninklijke Bibliotheek, Deel II, band 1*. Den Haag: Koninklijke Bibliotheek.
- Koch, H. Ch.** (1802). *Musikalisches Lexikon, welches die theoretische und praktische Tonkunst, encyclopädisch bearbeitet, alle alten und neuen Kunstwörter erklärt, und die alten und neuen Instrumente beschrieben, enthält*. Frankfurt am Main: August Hermann dem Jüngern.
- Komter-Kuipers, A.** (1935). *Muzyk yn Fryslân oant 1800*. Bolsward: A. J. Osinga.
- Konink, S. de** (1696). *Trios Pour la Flute le Violon le Hautbois et toutes Sortes d'Instruments*. Amsterdam: J. L. de Lorme & E. Roger.
- Konink, S. de** (1698). *Trioos Voor de Fluyten Hautbois en Violen [...] Tweede Trioos Boek Vierde Werk*. Amsterdam: Estienne Roger.
- Korf, D. J.** (1960). *Tegels*. Bussum: C. A. J. van Dishoeck.
- Korf, D. J.** (1964). *Dutch tiles*. New York: Universe Books Inc.
- Kyrova, M.** (1994). Music in Seventeenth-Century Dutch Painting. In **Buijsen, E. & Grijp, L. P.** (ed., 1994), *The Hoogsteder Exhibition of: Music & Painting in the Golden Age*. The Hague: Hoogsteder & Hoogsteder and Zwolle: Waanders Publishers.
- Laborde, J. B.** (1780). *Essai sur la musique*. Paris: Ph. D. Pierres.
- Lairesse, G. de** (1712). *Groot schilder-boek, negende boek*. Amsterdam: Henri Desbordes.
- Lambooij, H. & Feves, M.** (2007). *A Cellist's Companion. A Comprehensive Catalogue of Cello Literature*. Lulu.com.
- Langendyk, P.** (1760). *Gedichten. Vierde en laatste deel. Waar agter gevoegd is het leeven van den dichter*. Haarlem: J. Bosch.
- Lanzetti, S.** (1772). *Principes ou l'Application de Violoncelle par tous le Tons de la maniere la plus facile*. Amsterdam: J.J. Hummel.
- Laveissière, S.** (1997). *Prud'hon ou le rêve du bonheur*. Paris: Réunion des Musées Nationaux.
- Leeuwen Boomkamp, C. van & Meer, J. H. van der** (1971). *The Carel van Leeuwen Boomkamp Collection of Musical Instruments*. Amsterdam: Frits Knuf.

- Lesure, F.** (1969). *Bibliographie des éditions musicales publiées par Estienne Roger et Michel-Charles Le Cène (Amsterdam 1696-1743)*. Paris: Société française de musicologie.
- Lindeman, F. J.** (1999). De viool in de Noordelijke Nederlanden. In: *400 jaar vioolbouwkunst in Nederland - 400 years of violin making in The Netherlands*. Abcoude: Papyrus.
- Lindeman, F. J.** (2011). *The Rebirth of the Baroque Violin*. Amsterdam: Uitgeverij Gopher.
- Lindeman, F. J.** (2016). *Tussen grond- en boventonen*. Amsterdam: Uitgeverij Gopher.
- Lindgren, L.** (2000). Italian Violoncellists and some Violoncello Solos Published in Eighteenth-Century Britain. In: **Jones, D. W.** (ed.). *Music in eighteenth-century Britain*. Aldershot: Ashgate.
- Lütgendorff, W. L. von** (1922). *Die Geigen- und Lautenmacher vom Mittelalter bis zur Gegenwart. Dritte erweiterte Auflage*. Frankfurt am Main: Frankfurter Verlags-Anstalt A.G.
- Marillier, H. C.** (1932). *Handbook to the Teniers tapestries*. London: Oxford University Press
- Marin, P.** (1752). *Grand dictionnaire, hollandois & françois, contenant les facons de parler basses, burlesques, familiares, & celles du stile soutenu, les sentences et les proverbes, les termes les plus usitez des arts & des sciences, [...]*. Dordrecht: by d'Erven Joannes van Braam, Amsteldam: Jan van Eyl, Rotterdam: Jan Daniel Beman.
- Markevitch, D.** (1984). *Cello story*. Miami: Summy-Birchard Inc.
- Mattheson, J.** (1713). *Das Neu-Eröffnete Orchestre*. Hamburg: auf Unkosten des Autoris, und zu finden in Benjamin Schiller's Wittwe Buchladen.
- Merseburger, M.** (1920). *Das Violoncello und seine Literatur. II. Teil Die Violoncello-Literatur*. Leipzig: Carl Merseburger.
- Meyer, E. H.** (1939). Die Vorherrschaft der Instrumentalmusik im niederländischen Barock. In: *Tijdschrift der Vereeniging voor Noord-Nederlands Muziekgeschiedenis*. Utrecht: Koninklijke Vereniging voor Nederlandse Muziekgeschiedenis
- Mirandolle, W.** (1943). *De Violoncel. Haar bouw, geschiedenis en ontwikkelingsgang*. Den Haag: J. Philip Kruseman.
- Mirandolle, W.** (1948). *De Grondslagen van het Muziekonderwijs in het bijzonder voor de Violoncellist*. Den Haag: J. Philip Kruseman.
- Moens, K.** (1990). Vroege Hollandse vioolbouw. Enkele voorlopige resultaten van een onderzoek naar een glorieus traditie (1) deel 1. *Musica Antiqua*, 7. Peer: Alamire.
- Moens, K.** (1993). L.J. de Ligne als vioolbouwer. Een situering in de ontwikkeling van de antwerpse vioolbouw. *Musica Antiqua*, 10. Peer: Alamire.
- Moens, K.** (1994). De vroege viool in Brussel. *Musica Antiqua*, 11. Peer: Alamire.
- Moens, K.** (1994). De eerste violisten in Antwerpen 1545-1560. *Musica Antiqua*, 11. Peer: Alamire.
- Moens, K.** (1995). De viool in Antwerpen op het einde van de 16de eeuw. *Musica Antiqua*, 12. Peer: Alamire.
- Moens, K.** (1995). Speelmannen-vioolbouwers en ambachtelijke vioolbouw in Antwerpen in de 17de eeuw. *Musica Antiqua*, 12. Peer: Alamire.
- Moens, K.** (1995). Speelmannen-vioolbouwers en ambachtelijke vioolbouw in Antwerpen in de 17de eeuw. *Musica Antiqua*, 12. Peer: Alamire.
- Moens, K.** (2000). *Instruments à cordes frottées. Strijkinstrumenten. Bowed string instruments*. Brussel: Mardaga & MIM.
- Moens, K.** (2007). Zur frühen Geschichte der Geige in Brüssel. *Musikinstrumentenbau-Zentren im 16. Jahrhundert*. Michaelsteiner Konferenzberichte 72/2. Augsburg: Wissner.
- Moerbeek, A. A. van** (1768). *Nieuw woordenboek der nederlandsche en hoogduitsche taal, waarin de woorden en spreekwyzen der eerste taale, volgens hunne verscheide betekenissen en kragt, door de laatste naauwkeurig verklaard en opgehelderd worden, [...]*. Leipzig: Johann Friedrich Junius.
- Möller, M.** (1955). *The violin-makers of the Low Countries (Belgium and Holland)*. Amsterdam: Max Möller N.V. Violin-makers and Experts.
- Mozart, L.** (1756). *Versuch einer gründlichen Violinschule*. Augsburg: Johann Jacob Lotter.
- Muffat, G.** (1698). *Suavioris harmoniae instrumentalis hyporchematicae florilegium secundum*. Passau: Georg Adam Höller.
- Murr, C. G. von** (1776). *Journal zur Kunstgeschichte und zur allgemeinen Litteratur, zweyter Theil*. Nürnberg: Johann Eberhard Zeh.
- Noske, W.** (1987). De techniek in de werken voor strijkinstrumenten van Willem de Fesch en van zijn Nederlandse voorgangers en tijdgenoten. In: **Tusler, R. L.** (ed., 1987), *Willem de Fesch*

- (1687-c. 1760): voordrachten gehouden in Alkmaar, september 1987 (pp. 77-90). Alkmaar: Stichting Feschival.
- Pape, W. & Boettcher, W.** (1996). *Das Violoncello. Geschichte, Bau, Technik, Repertoire*. Mainz: Schott.
- Peruffo, M.** (1994). The mystery of gut bass strings in the 16th and 17th centuries: The role of loaded-weighted gut. *Lute Society of America Quarterly*, vol. XXIX no 2.
- Petri, J. S.** (1782). *Anleitung zur praktischen Musik*. Leipzig: Johann Gottlob Immanuel Breitkopf.
- Pijzel-Dommisse, J.** (1988). *Het poppenhuis van het Haags Gemeentemuseum*. Den Haag: Haags Gemeentemuseum.
- Pijzel-Dommisse, J.** (1980). *'t Is poppe goet en anders niet. Het poppenhuis in het Frans Halsmuseum*. Haarlem: De Haan
- Pyron, N.** (1982/1992). An Introduction to the History of the Cello. In: Pleeth, W. (1982/1992). *Cello* (pp. 208-268). The 1992 edition: London: Kahn & Averill.
- Prellieur, P.** (1731). *The Modern Musick-Master or, the Universal Musician*. London: Printing-Office in Bow Church Yard.
- Quantz, J. J.** (1752). *Versuch einer Anweisung die Flöte traversiere zu spielen*. Berlin: Johann Friedrich Voß.
- Quantz, J.** (translation Lustig J. W., 1754). *Grondig onderwys Van den aardt en de regte behandeling der dwarsfluit; Verzeld met eenen treffelyken regelenschat van de compositie En van de uitvoering der voornaamste Muzyk-stukken, op de gebruikelijkste instrumenten; [...]*. Amsteldam: A. Olofsen.
- Raguenet, F.** (1701). *Les monumens de Rome*. Amsterdam: Estienne Roger.
- Rasch, R.** (1972). Some Mid-Seventeenth Century Dutch Collections of Instrumental Ensemble Music. *Tijdschrift van de Vereniging voor Nederlandse Muziekgeschiedenis*. Amsterdam: Koninklijke Vereniging voor Nederlandse Muziekgeschiedenis
- Rasch, R.** (1974). *'t Uitnemend Kabinet. Volledige uitgave in 10 banden verzorgd door Rudi A. Rasch. IX werken voor twee melodie-instrumenten en bas*. Amsterdam: Muziekuitgeverij Saul B. Groen.
- Rasch, R.** (1981). In: **Hellendaal, P.** (1780). *Eight solos for the violoncello with a thorough bass, opus 5 (1780)*. Amsterdam: Vereniging voor Nederlandse Muziekgeschiedenis.
- Rasch, R. A.** (1987). De muziek in de Amsterdamse Schouwburg (1638-1664). *Spiegel Historiae*, April 1987 deel 22. Bussum: Fibula-van Dishoeck.
- Rasch, R. & Vlaardingerbroek, K.** (ed., 1993). *Unico Wilhelm van Wassenaer 1692-1766*. Zutphen: Walburg Pers.
- Rasch, R.** (1997). Pieter Hellendaal. In: **Hiu, P.-U. & Klis, J. van der** (ed., 1997). *Het Honderd Componistenboek. Nederlandse muziek van Albicastro tot Zweers* (pp. 152-155). Bloemendaal: Gottmer.
- Rasch, R.** (2009). *Duni in Olanda*. www.let.uu.nl/~Rudolf.A.Rasch/personal/Duni2.doc, last accessed 2009, November 10.
- Rasch, R.** (2013, January 7). *Geschiedenis van de Muziek in de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden 1572-1795* (= Mijn Werk op Internet, Deel Een), Hoofdstuk Tien: De Theaters I: Amsterdam <http://www.let.uu.nl/~Rudolf.Rasch/personal/Republiek/Republiek10-Theaters1.pdf>
- Rasch, R.** (2013, January 7) *Geschiedenis van de Muziek in de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden 1572-1795* (= Mijn Werk op Internet, Deel Een), Hoofdstuk Vijftien: Beroeps- en Amateurmusici <http://www.let.uu.nl/~Rudolf.Rasch/personal/Republiek15-Musici.pdf>
- Rasch, R.** (2014, March 14). Music on Seventeenth-Century Dutch Paintings. (= My Work on the Internet, Volume Eleven), Catalogue - Van Baburen-Buytewech. <http://www.let.uu.nl/~Rudolf.Rasch/personal/Schilderijen/Music-on-Dutch-Paintings-B.pdf>
- Rasch, R.** (2015). Jacob Klein "the elder", dancing master of the Amsterdam city theatre in Corelli's time. *European Drama and Performance studies. Dance in the Dutch Republic*, 4.
- Rasch, R.** (2015, November 12). *Muzikale Advertenties in Nederlandse Kranten 1621-1794* (= Mijn Werk op Internet, Deel Twaalf), Advertenties 1751-1755 <http://www.let.uu.nl/~Rudolf.Rasch/personal/Advertenties/Advertenties-1751-1755.pdf>
- Rasch, R.** (2015, November 12). *Muzikale Advertenties in Nederlandse Kranten 1621-1794* (= Mijn Werk op Internet, Deel Twaalf), Advertenties 1756-1760 <http://www.let.uu.nl/~Rudolf.Rasch/personal/Advertenties/Advertenties-1756-1760.pdf>

- Rasch**, R. (2015, November 12). *Muzikale Advertenties in Nederlandse Kranten 1621-1794*. (= Mijn Werk op Internet, Deel Twaalf), Advertenties 1761-1765
<http://www.let.uu.nl/~Rudolf.Rasch/personal/Advertenties/Advertenties-1761-1765.pdf>
- Rasch**, R. (2015, November 12). *Muzikale Advertenties in Nederlandse Kranten 1621-1794*. (= Mijn Werk op Internet, Deel Twaalf), Advertenties 1766-1770
<http://www.let.uu.nl/~Rudolf.Rasch/personal/Advertenties/Advertenties-1766-1770.pdf>
- Rasch**, R. (2015, November 12). *Muzikale Advertenties in Nederlandse Kranten 1621-1794*. (= Mijn Werk op Internet, Deel Twaalf), Advertenties 1771-1775
<http://www.let.uu.nl/~Rudolf.Rasch/personal/Advertenties/Advertenties-1771-1775.pdf>
- Rasch**, R. (2017, February 15). *Muzikale Advertenties in Nederlandse Kranten 1621-1794* (= Mijn Werk op Internet, Deel Twaalf), Advertenties 1701-1750
<http://www.let.uu.nl/~Rudolf.Rasch/personal/Advertenties/Avertenties-1701-1750.pdf>
- Raymaekers**, W. (1989). De vormkenmerken van de instrumenten der vioolfamilie in de 17de eeuwse Nederlandse schilderkunst. *Musica Antiqua*, 3. Peer: Alamire.
- Riemsdijk**, J. C. M. van (1881). *Het Stads-muziekcollegie te Utrecht (Collegium musicum ultrajectinum) 1631-1881 : eene bijdrage tot de geschiedenis der toonkunst in Nederland*. Utrecht: Beijers.
- Rieu**, W. N. du (1875). *Album studiosorum Academiae Lugduno Batavae MDLXXV-MDCCCLXXV : accedunt nomina curatorum et professorum per eadem secula*. Hagae Comitum: Apud Martinum Nijhoff.
- Ripa**, C. (1644). *Iconologia of Uijtbeeldinghe des Verstants van Cesare Ripa van Perugien: Waer in Verscheiden Beeldnissen van Deughdē, Ondeughden, Menschlijke Hertztochten, Konsten, Leeringhen : etc en andere ontallijke stoffen, geleerdelijck werden verhandelt. Uyt het Italiaens vertaelt door D. Pietersz Pers*. Amstelredam: Dirck Pietersz. Pers.
- Roger** (1697). *Catalogue Des Livres de Musique nouvellement imprimez à Amsterdam chez Estienne Roger, Marchand Libraire, ou dont il a nombre avec les prix*. In: **Loulié**, E. (1697). *Éléments ou principes de musique*. Amsterdam: Estienne Roger.
- Roger** (1698). *Catalogue Des Livres de Musique nouvellement imprimez à Amsterdam chez Estienne Roger, Marchand Libraire, ou dont il a nombre avec les prix*. In: **Bassani**, G. B. (1698). *Resi Armonici... Opera Octava*. Amsterdam: Estienne Roger.
- Roger** (1699). *Catalogue des Livres de Musique nouvellement imprimez à Amsterdam chez Estienne Roger Marchand, Libraire ou dont il a nombre*. In: **Suétou**, translation du Teil (1699). *L'Histoire des Empereurs Romains. Quatrieme edition*. Amsterdam: Estienne Roger.
- Roger** (1700). *Catalogue des livres de musique Qui se trouvent A Amsterdam chez Estienne Roger*. In: **Rivière**, C. F. de (1700). *Amusemens serieux et comiques. Troisieme edition*. Amsterdam: Estienne Roger.
- Roger** (1701). *Catalogue des Livres de Musique nouvellement imprimez à Amsterdam chez Estienne Roger*. In: **Fiocco**, P. A. (1701). *Sacri Concerti... Opera prima*. Amsterdam: Estienne Roger.
- Roger** (1702). *Catalogue Des Livres de Musique nouvellement imprimez à Amsterdamchez Estienne Roger, Marchand Libraire, ou dont il a nombre, avec les prix*. In: **Vairasse**, D. (1702). *Histoire des Sevarambes ... Seconde partie*. Amsterdam: Estienne Roger.
- Roger** (1702). *Catalogue Des Livres de Musique nouvellement imprimez à Amsterdam chez Estienne Roger, Marchand Libraire, ou dont il a nombre, avec les prix*. In: **Berneville**, M.-C. J. de, Comtesse J'Aulnoy (1702). *Les contes des fées*. Amsterdam: Estienne Roger.
- Roger** (1703). *Catalogue Des Livres de Musique nouvellement imprimez à Amsterdam chez Estienne Roger, Marchand Libraire, ou dont il a nombre, avec les prix*. In: **Arnauld**, A. & **Lancelot**, C. (1703). *Grammaire générale et raisonnée*. Amsterdam: Estienne Roger.
- Roger** (1704). *Catalogue Des Livres de Musique nouvellement imprimez à Amsterdam chez Estienne Roger, Marchand Libraire, ou dont il a nombre, avec les prix*. In: **Barre**, J. de la (1704). *Continuation de l'histoire universelle de Messire Jacques Bénigne Bossuet*. Amsterdam: Estienne Roger.
- Roger** (1704). *Catalogue Des Livres de Musique nouvellement imprimez à Amsterdam chez Estienne Roger, Marchand Libraire, ou dont il a nombre, avec les prix*. In: **Burchett**, J. (1704). *Mémoires de tout ce qui s' est passé de plus considérable sur mer, durant la Guerre avec France, depuis l'an 1688 jusqu'à la fin de 1697*. Amsterdam: Estienne Roger.

- Roger** (1705). *Catalogue Des Livres de Musique nouvellement imprimez à Amsterdam chez Estienne Roger, Marchand Libraire, ou dont il a nombre, avec les prix*. In: **Avellaneda**, A. F. de (1705). *Nouvelles aventures de l'admirable Don Quichotte de la Manche*. Tome second. Amsterdam: Estienne Roger.
- Roger** (1706). *Catalogue Des Livres de Musique nouvellement imprimez à Amsterdam chez Estienne Roger Marchand Libraire, ou dont il a nombre, avec le prix*. In: **Gueullette**, S. (1706). *Méthode facile pour apprendre l'histoire d'Angleterre*. Amsterdam: Estienne Roger.
- Roger** (1708). *Catalogue Des Livres de Musique nouvellement imprimez à Amsterdam chez Estienne Roger Marchand Libraire, ou dont il a nombre, avec le prix*. Amsterdam: Estienne Roger.
- Roger** (1712). *Catalogue de la musique, Imprimée à Amsterdam, Chez Estienne Roger, Ou dont il a nombre*. Amsterdam: Estienne Roger.
- Roger** (1716). *Catalogue de musique*. In: **Vairasse**, D. (1716). *Histoire des Sevarambes. Peuples qui hapitent une Partie du troisième Continent communément appelé la Terre Australe*. Tome second. Amsterdam: Estienne Roger.
- Romberg**, B. (1839). *Violoncell Schule in zwei Abtheilungen*. Berlin: T. Trautwein
- Rossem**, C. C. van (1963). *het onbespeelbare instrument*. Den Haag: Boucher.
- Sachs**, C. (1922). *Sammlung alter Musikinstrumente bei der staatlichen Hochschule für Musik in Berlin. Beschreibender Katalog*. Berlin: Julius Bard.
- Sadie**, J. A. (ed., 1990). *Companion to Baroque Music*. Oxford: Oxford University Press.
- Scheurleer**, F. (1914). De nalatenschap van G. F. Witvogel. 1746. *Tijdschrift der Vereeniging voor Nederlandsche Muziekgeschiedenis, Deel 9, 4deStuk*. Amsterdam: Swets & Zeitlinger.
- Selhof**, A. (1759). *Catalogue d'une très belle biliothèque de livres, Curieux & Rares, en toutes fortes de Facultes & Langues. Contenant des Livres de theologie, de politique, de philosophie, d'hist. naturelle de geographie, d'histoire, de poesie &c. Auquel suit le catalogue D'une Partie très considerable de livres de musique, Tant Italiens, que Francois, Espagnols, Anglois & Hollandois, Ainsi qu'une Collection de toutes sortes d'instruments, Deslaissez par Feu, Monsieur Nicolas Selhof etc*. Den Haag: Chez la Veve d'Adrien Moetjens.
- Simpson**, C. (1659). *The Division-Violist: or An Introduction To the Playing upon a Ground*. London: William Godbid.
- Smith**, M. M. (1983). *An iconographical study of the early violoncello, and the suites for unaccompanied violoncello by Johann Sebastian Bach*. Adelaide: Flinders University.
- Smith**, M. M. (1995). The cello bow held the viol-way; once common, but now almost forgotten. *Chelys*, 24. London: Viola da Gamba Society.
- Smith**, W. C. & **Humphries**, C. (1968). *A bibliography of the musical works published by the firm of John Walsh during the years 1721-1766*. London: the Bibliographical Society.
- Spießens**, G. (1982-1984). Geschiedenis van de Gilde van de Antwerpse Speelieden, bijgenaamd Sint-Job en Sint-Maria-Magdalena: Deel III: 1650-1700. *Revue belge de Musicologie / Belgisch Tijdschrift voor Muziekwetenschap, Vol.36/38*. Bruxelles: Société belge de Musicologie.
- Spießens**, G. (1992). De Antwerpse vioolbouwer Laurent-Joseph de Ligne (Ath, 1715-Antwerpen, 1780). *Musica Antiqua*, 9. Peer: Alamire.
- Spießens**, G. (1994). Peeter van Billioen: een Antwerps speelman, viool- en fluitbouwer (1617-1652). *Celesta*, VIII no. 2. Puurs: Celesta.
- Spießens**, G. (1994). Gillis van Gewelde alias vander Locht: een Antwerps stadsspeelman en instrumentenbouwer (vòòr 1602-na 9 mei 1648). *Celesta*, VIII no. 3. Puurs: Celesta.
- Stellfeld**, C. (1941). *Les Fiocco. Une famille de musiciens Belges aus XVIIe et XVIII siècles*. Bruxelles: Palais des Académies.
- Stöbel**, J. C. & J. D. (1737). *Kurßgefaßtes Musicalisches Lexicon*. Chemnitz: Johann Christoph und Johann David Stöbeln.
- Stöbel**, J. C. & J. D. (1749). *Kurßgefaßtes Musicalisches Lexicon*. Chemnitz: Joh. Christoph und Joh. David Stöbel.
- Stowell**, R. (1999). *The Cambridge Companion to the cello*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Straeten**, E. van der (1875). *La musique aux Pays-Bas avant le XIXe siècle. Document inédits et annotés. Compositeurs, virtuoses, théoriciens, luthiers; opéras, motets, airs nationaux, académies, maîtrises, livres, portraits, etc. Avec planches de musique et table alphabétique*. Tome troisième. Bruxelles: G.-A. van Trigf.

- Straeten**, E. S. J. van der (1914). *History of the violoncello, the viol de gamba, their precursors and collateral instruments with biographies of all the most eminent players of every country*. London: William Reeves.
- Sweerts**, K. (1695). *Tweede deel der mengelzangen, van Kornelis Sweerts; Bestaande in Cantus en Bassus continuus, mede om op de Viool, Fluit, en andere Instrumenten te kunnen speelen. Op Muzyk gestelt door F. le Grand, Zangmeester t'Amsterdam*. Amsterdam: Kornelis Sweerts, op de Cingel, aan d'Appelmarkt.
- Thomson**, W. G. (1973). *A history of tapestry from the Earliest Times until the Present Day*. Wakefield: EP Publishing Limited.
- Tillièrre**, J. (1774). *Méthode pour le violoncelle*. Paris: Bailleur.
- Tusler**, R. L. (2005). *Willem de Fesch: 'an excellent musician and a worthy man'*. Den Haag: Albersen.
- Tortelier**, P. (1975). *How I teach, How I play*. London: Chester Music.
- Vanscheeuwijck**, M. (1996). The Baroque Cello and Its Performance. *Performance Practice Review*: Vol. 9: No. 1. <http://scholarship.claremont.edu/ppr/>
- Verbeek**, J. (1979). Dutch silver 1580-1830. In: Blaauwen, A. L. den (1979, ed.). *Nederlands zilver/Dutch silver 1580-1830*. Den Haag: Staatsuitgeverij.
- Verberkmoes**, G. (2013). Benoit Joseph Boussu (1703-1773): Violin Maker and Notary. *Galpin Society Journal*, 66. London: The Galpin Society.
- Verschuere Reynvaan**, J. (1795). *Muzijkaal kunst-woordenboek, behelzende, de verklaaringen, als mede het gebruik en de kracht der kunstwoorden, die in de muzijk voorkomen, [...]*. Amsteldam: Wouter Brave.
- Vlam**, Chr. C. & **Vente**, M. A. (1971). *Bouwstenen voor een geschiedenis der toonkunst in de Nederlanden, 2*. Amsterdam: Vereniging voor Nederlandse Muziekgeschiedenis.
- Vlam**, C. C. (1980). Rond de boedelbeschrijving van de organisten Jacob Wilhelm Lustig (1706-1796) en Juriaan Spruyt (1701-1779). In: **Dunning**, A. (ed.) *Visitatio Organorum II*. Buren: Frits Knuf.
- Vlam**, C. C. (1968). Leidse viool- en klavecimbelmakers in de zeventiende en achttiende eeuw. *Jaarboekje voor geschiedenis en oudheidkunde van Leiden en omstreken*. Leiden: A. W. Sijthoff's Uitg. Mij.
- Vorsterman van Oyen**, A. A. (ed., 1895). *Algemeen Nederlandsch Familieblad. Tijdschrift voor Geschiedenis, Geslacht-, Wapen-, Zegelkunde, enz.* Oisterwijk: Genealogisch en Heraldisch Achief.
- Wakelkamp**, F. (2000). CD-booklet for: *Jacob Klein VI Sonate a Violoncello Solo e Basso Continuo, Opus 4 (1746)*. MuziekGroep Nederland.
- Walden**, V. (1998). *One Hundred Years of Violoncello - A History of Technique and Performance Practice, 1740-1840*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Walther**, J. G. (1732). *Musicalisches Lexicon*. Leipzig: Wolfgang Deer.
- Wasielewski**, W. J. von (1889). *Das Violoncell und seine Geschichte*. Leipzig: Breitkopf und Härtel.
- Weigl**, B. (1911). *Handbuch der Violoncell-Literatur. Systematisch geordnetes Verzeichnis der Solo- und instruktiven Werke für das Violoncell*. Leipzig/Wien: Verlag der <Universal-Edition>.
- Westermann**, M. (1996). *The art of the Dutch Republic 1585-1718*. London: The Everyman Art Library.
- Westermann**, M. (2004). *De schilderkunst van de Republiek 1585-1718*. Rijswijk: Uitgeverij Elmar.
- Weytjens**, R. (2001). De Fiocco's: een Italiaanse muzikantenfamilie in de Zuidelijke Nederlanden. In: **Grijp**, L. P. (ed.). *Een muziekgeschiedenis der Nederlanden* (pp. 328-333). Amsterdam: Amsterdam University Press-Salomé.
- Wichel**, van P. (1678). *Fasciculus Dulcedinis*. Antwerp: Lucas de Potter.
- Wiersum**, E. (1920). De Rotterdamsche koorddansersfamilie Magito. *Rotterdamsch jaarboekje 1920*. Rotterdam: Eeltjes.
- Wilson**, D. K. (2001). *Georg Muffat on performance practice: the texts from Florilegium primum, Florilegium secundum, and Auserlesene Instrumentalmusik / a new transl. [from the German] with comment. ed. and transl. by David K. Wilson; from a collation prep. by Ingeborg Harer ... [et al.]*. Bloomington: Indiana University Press.

Acknowledgements

Vanaf mijn vroegste jeugd ben ik ondergedompeld in muziek, en in verschillende jeugdorkesten kreeg ik de kans om ervaring op te doen met het spelen van barokmuziek. Uiteindelijk was het Viola de Hoog die mij echt in de wereld van de barokcello heeft ingewijd. Dank voor de jaren op het Conservatorium, voor vriendschap en gedurende de laatste jaren ook voor de cellistische beschouwingen over dit proefschrift!

Ton Koopman en Frans de Ruiter hebben mij ondanks moeilijke periodes nooit laten vallen en soms veel geduld met mij moeten hebben. Jullie hebben mij steeds weer bemoedigd zodat ik dit proefschrift uiteindelijk tot een goed einde heb kunnen brengen.

Dank voor jullie jarenlange feedback en support!

Daarnaast mocht ik ongelimiteerd gebruik maken van Ton's privé-bibliotheek en prentencollectie, waarbij musicoloog Eline Holl en kunsthistorica Anna Bianco mij dan op allerlei manieren hielpen.

In het voorjaar van 2010 ben ik verschillende maanden een aantal keren per week in het Rijksburo voor Kunsthistorische Documentatie in Den Haag geweest. Ik had uiteraard veel vragen waarop ik altijd een geduldig antwoord kreeg. Daarnaast wilde ik zoveel van hun collectie bekijken dat ik na een aantal sessies de vrije hand kreeg en zelf de dozen mocht terugzetten op de planken.

Veel afbeeldingen in dit proefschrift zijn beschikbaar gesteld door het RKD, waarvoor ik het RKD zeer erkentelijk ben! Anna Bianco was de laatste jaren ook daar mijn aanspreekpartner.

Door de jaren heen heb ik met heel veel curatoren in musea in binnen- en buitenland contact gehad. Altijd kreeg ik positieve en geïnteresseerde reacties op het onderwerp van mijn proefschrift en werd ik behulpzaam te woord gestaan. Ik wil speciaal noemen Joris de Valck van het Muziek Instrumenten Museum in Brussel en Jolanda Zonderop van het Gemeentemuseum in Den Haag waar ik dagenlang doorbracht met het meten van instrumenten.

Ik bewaar zeer goede herinneringen aan mijn gesprekken met vioolbouwer Fred Lindeman (1932-2017). Hij was altijd uiterst bereidwillig en geïnteresseerd, en daarnaast een zeer aimabel mens. He will be missed!

Daarnaast waren er verschillende andere vioolbouwers bij wie ik altijd met mijn vragen terecht kon. Juriaan van Roon vond mijn cello puzzels interessant en puzzelde graag mee. De tekenskills van Marietta Schwarz kwamen zeer goed van pas bij het tekenen van een aantal afbeeldingen in dit proefschrift.

Na mijn vondst van de Magito-sonates heb ik samen met klavecijnist Jörn Boysen de sonates verder ontdekt. Zo konden we in 2012 een cd uitbrengen waarop ook twee van zijn sonates vereeuwigd zijn. Dank voor de jaren van heel fijn samen musiceren.

Met mijn collega's van Giardino Musicale heb ik verschillende programma's met Nederlandse muziek ontwikkeld, waarbij ik regelmatig de kennis, opgedaan tijdens mijn onderzoek, kon gebruiken en tevens tot klinken kon brengen. Dank voor de vele jaren van vruchtbare samenwerking in warme vriendschap.

Al in het beginstadium had ik besloten dat mijn proefschrift in het Engels geschreven moest worden. Zo zou een groot internationaal publiek kennis kunnen nemen van de cello in de Lage Landen. In het begin hielp mijn vader, die deels in Engeland opgroeide, mij hier geweldig mee. Na zijn overlijden heeft Maps Adriaanse aangeboden om mijn Engels te polijsten. Dank voor al je werk en voor het (proberen te) begrijpen van mijn gedachtegangen!

Vaak kreeg ik van geïnteresseerde leerlingen vragen over hoe het met mijn proefschrift ging. En vanuit hun eigen expertise kreeg ik dan op allerlei vlakken goede adviezen. Na jaren van vragen, kan ik nu zeggen: "Jongens, dank voor alles, het is klaar!". Hoewel je nooit klaar bent.....

Zonder de hulp van verschillende particulieren had ik dit promotietraject niet kunnen volbrengen. Naast financiële steun voor mijn levensonderhoud kreeg ik verschillende bijdragen, waaronder die van het Ruarus Bloemkolk Fonds om een basviool te kunnen kopen. Ik ben allen hiervoor zeer dankbaar.

Ik heb bijzondere vrienden. Annelies, Eva, Jackelien, Marianne, Mieke en Sarah: hoe vaak kregen jullie niet van mij te horen: "Leuk jullie plannen, maar ik heb echt geen tijd"? Jullie hebben me nooit laten vallen, ondanks mijn 'lousy friend skills'.
Er komen betere tijden aan.

Mijn lieve nichten Monica en Marietta: jullie maken mijn leven lichter; dank dat ik jullie zusje mag zijn.

En, last but not least: mijn ouders. Zij hebben mij altijd alle kansen gegeven, en mij van jongs af aan in contact gebracht met muziek. Mijn moeder, die zelfs als ik 's avonds in bed lag, op mijn verzoek nog piano voor mij speelde. Moeilijk om dan in slaap te vallen.... En wat had ik graag met mijn vader in het zweetkamertje gestaan, waar ergens op de muur ook zijn handtekening en die van mijn beide opa's staan.

Curriculum Vitae

Elske Tinbergen was born in Leiden in 1973. She attended the Praedinius Gymnasium in Groningen and she was one of the few in her year combining languages (Dutch, English, German, Latin & Greek) with science (Algebra 2 and Biology). During her years at school she was a member of the Jeugd Orkest Nederland and the Haydn Jeugd Strijk Orkest in Groningen.

For her professional training Elske Tinbergen followed the unusual route of first studying baroque cello (Viola de Hoog; DM in 1999), then modern cello (Ran Varon; 1st phase in 2000) and finishing with a Master baroque cello at the Koninklijk Conservatorium with Jaap ter Linden and Lucia Swarts (2003). During her Master she specialised in playing the 5-string cello piccolo. The author feels very lucky that she was able to follow a few masterclasses with Anner Bijlsma.

She now plays modern cello, baroque cello, 5-string cello piccolo and basse de violon.

Elske Tinbergen loves teaching, both baroque and modern cello. Her baroque cello lessons are sought after by cellists from all over Holland. For many years now she is a welcome teacher at the courses organised by the 'Vereniging Huismuziek'.

Elske is the conductor and artistic leader of the amateur cello ensemble Spiccato, and at times she coaches the basso continuo group of the Zutphens Barok Ensemble.

Twelve years ago she co-founded the professional baroque ensemble Giardino Musicale, a small versatile chamber music ensemble which explores the world of early music and beyond.

With harpsichordist Jörn Boysen she has played many concerts and in 2012 recorded a cd with Dutch baroque music with solo sonatas by Willem de Fesch and Alexis Magito.

Elske also appears on other cd's: '*Rameau: une symphonie imaginaire*' (Musiciens du Louvre; Edison 2006) and '*Music at the court of Jülich-Berg*' (La Barca Leyden; Gouden Label 2012).

Her research trajectory took place in the framework of DocARTES, doctoral programme for music, organised for Dutch and Flemish universities and conservatoires by the Orpheus Institute in Gent.